

LESPROGRAMMA

Van Lokaal tot Globaal

FOTO: ANP/HOLLANDSE HOOGTE/LEX VAN LIESHOUT

Van Lokaal tot Globaal

Les 1 van Provinciale Staten

Tijdens het eerste deel van onze lessenreeks over de Provinciale Staten wordt op een laagdrempelige manier stilgestaan bij de bestuursstructuur van Nederland. Waarom hebben wij, naast de Rijksoverheid, ook provincies en gemeenten nodig om het land draaiende te houden? Hoe verhouden deze bestuurslagen zich tot elkaar, en hoe vertaalt deze structuur zich door naar de nieuwstitels?

Benodigdheden:

- timer
- scorebord
- 2 x rood vel papier
- 2 x groen vel papier
- 2x half A4 wit
- digibord of printer

Optioneel:

- lokale nieuwstitel
- regionale nieuwstitel
- landelijke nieuwstitel

Gratis nieuwstitels zijn te bestellen via onze nieuwsservice

Begrippenlijst

Politiek
Beleid
Het Rijk / de Rijksoverheid

Provincie

Gemeente

Gedecentraliseerde eenheidsstaat

Centraal bestuur

Decentraal bestuur

Burgerschap
Bestuurslaag
Actualiteit
Lokale nieuwstitel
Regionale nieuwstitel
Landelijk nieuwstitel

Bestuur van een gemeente, provincie of land

Manier waarop je iets regelt of leidt

Als we het over het centraal bestuur van Nederland hebben, gebruiken we daarvoor de termen het Rijk of de Rijksoverheid. Het Rijk is de hoogste bestuurslaag.

In Nederland zijn er twaalf provincies, elk met hun eigen hoofdstad en eigen overheid. De provincie gaat over (de uitvoering van) het beleid op regionaal niveau.

Stad of dorp met eigen overheid - onderdeel van een provincie. De gemeente gaat over (de uitvoering van) het beleid op lokaal niveau.

Politieke structuur van een land of staat waarbij de centrale regering haar macht deelt met regionale en / of lokale overheden

Het beleid van de hoogste bestuurslaag. Vaak betreft dit grote lijnen waar het decentrale bestuur nadere invulling aan kan geven.

Het beleid van bestuurslagen die opereren onder de hoogste bestuurslaag. Over bepaalde aspecten van het beleid hebben zij zelf controle, maar deels voeren zij ook beleid uit van de hogere bestuurslagen.

De manier waarop je onderdeel of inwoner bent van een maatschappij of gemeenschap

Een bestuurlijk niveau waaruit beleid wordt bepaald en uitgevoerd

Het geheel van relevante gebeurtenissen en ontwikkelingen

Doet verslag van nieuws dat relevant is voor een lokale gemeenschap

Doet verslag van nieuws dat relevant is voor een regio

Doet verslag van nieuws dat relevant is voor de inwoners van een land

VO onderbouw

Lesduur -- 1 lesduur of 3 lesonderdelen van circa 15 minuten

Maatschappijleer,
Maatschappijwetenschappen en Nederlands

Provinciale Staten, bestuursstructuur,
actualiteit en nieuwstitels

INTRODUCTIE

Van Lokaal tot Globaal

Verdeel de klas in twee teams en kies voor elk team een aanvoerder. Leg uit dat er in deze les punten verdiend kunnen worden door het zo goed mogelijk beantwoorden van de drie spelvragen. Naast de spelvragen zijn er ook klassikale vragen, de antwoorden op deze vragen worden klassikaal besproken en zijn geen punten waard.

FOTO: PROVINCIE
UTRECHT

Burgerschap

Bij het woord 'politiek' denk je misschien aan Mark Rutte of Sigrid Kaag; zij regeren samen met de andere Kabinetsleden het land. Het Rijk, ook wel de Rijksoverheid, houdt zich bezig met landelijk beleid. Hier wordt bijvoorbeeld besloten hoeveel windmolens er in Nederland moeten worden geplaatst, of hoeveel vluchtelingen Nederland zal opvangen. Maar in welk grasveld er precies windmolens komen te staan, of in welke wijken vluchtelingen worden opgenomen, daar houdt de landelijke politiek zich doorgaans niet mee bezig. Dat hoeft ook niet, want er zijn andere bestuurslagen die zich over dat soort meer lokale vraagstukken kunnen buigen; de provincie en de gemeente. De provincies en de gemeenten vormen samen het 'decentrale bestuur' van het Rijk, waarbij het Rijk het centrale bestuur is.

Jij bent zowel inwoner van een land (Nederland), als van een provincie (zoals Limburg) en een stad of dorp, ook wel een gemeente (zoals Maastricht). Je kunt je eigen burgerschap dus inzoomen en uitzoomen tot verschillende niveaus; je woont bijvoorbeeld in Europa, maar bent ook bewoner van een wijk en straat.

Klassikale vraag 1

In verschillende situaties verwijzen we naar verschillende niveaus van ons burgerschap. Ga maar na; als je op vakantie bent in het buitenland en iemand je vraagt waar je vandaan komt, antwoord je waarschijnlijk met 'Nederland'. Maar vraagt iemand op school je

hetzelfde, dan antwoord je eerder met het dorp of de stad waar je inwoner van bent.

Hoe beantwoord jij de vraag 'Waar kom je vandaan / Waar woon je?' als deze wordt gesteld door iemand tijdens:

- een groot festival? (→ regio of provincie)
- een open dag van een middelbare school? (→ stad of dorp)
- een buurt BBQ? (→ straat)

Waarom?

Spelvraag 1

Stel een timer in van 1 minuut. Vertel de teams dat zij in deze minuut zoveel mogelijk 'niveaus van burgerschap' moeten bedenken. Oftewel; vraag hen zoveel mogelijk plekken te bedenken waar zij inwoner van zijn (denk; wereld, Noordelijk halfrond, West-Europa, Benelux, maar ook buurt, straat, etc.). Vraag de aanvoerders om alle niveaus die zij met hun team hebben bedacht aan de klas voor te lezen, of (verdieping) op volgorde op het bord te noteren. Het team met de meeste antwoorden verdient 4 punten. Noteer de score op het scorebord.

Bestuursstructuur

Nederland is een gedecentraliseerde eenheidsstaat. De drie bestuurslagen - het landelijke, provinciale en gemeentelijke bestuur - in Nederland 'grijpen in elkaar'. Hiermee wordt bedoeld dat deze lagen invloed op elkaar hebben. Er zijn zaken waar de bestuurslagen zelf over mogen beslissen, maar daarnaast voeren zij ook beleid uit dat is gemaakt door de bestuurslagen boven hen; het Rijk bedenkt beleid dat wordt uitgevoerd door de provincie, de provincie bedenkt beleid dat wordt uitgevoerd door de gemeente. Andersom geldt ook dat de landelijke politiek afhankelijk is van provincies, en de provincies op hun beurt weer afhankelijk zijn van gemeenten. Als er niet goed uitvoering wordt gegeven aan elkaars plannen, vallen deze in duigen.

Dat verschillende bestuurslagen in elkaar grijpen zien we niet alleen terug in de politiek; op heel veel plekken is er sprake van een centraal bestuur waar grote lijnen door uit worden gezet. Het is dan aan het decentrale bestuur om aan dit beleid concreet vorm te geven. Dat klinkt ingewikkeld, maar kijk maar eens naar je eigen school. Daar heb je waarschijnlijk een rector die overzicht houdt over de gang van zaken en hier plannen voor opstelt; het centrale bestuur. Jouw docenten geven in de klas concreet uitvoering aan die plannen en vormen daarmee het decentrale bestuur. Net als in de politiek mag het decentrale bestuur bepaalde dingen zelf beslissen. Zo mag jouw docent waarschijnlijk zelf de inhoud van zijn of haar les bepalen. Toch moet de docent zich wel aan bepaalde kaders houden; per periode moeten wel bepaalde leerdoelen worden behaald.

Klassikale vraag 2

- Waar zie je de bestuursstructuur van centraal versus decentraal bestuur nog meer terug? (—> **bijvoorbeeld; Europese Unie en lidstaten, eindredacteur en redacteurs, werkgever en werknemers**)
- Waarom denk je dat er verschillende bestuurslagen nodig zijn? (—> **decentrale bestuurslagen staan dicht bij de samenleving en kunnen daarom (1) beter beoordelen welk beleid er nodig is en (2) zijn hierdoor toegankelijker voor burgers**)
- Welke taken en verantwoordelijkheden verwacht je bij de verschillende **politieke** bestuurslagen terug te zien? (—> **(onder andere) - gemeente: (1) bijhouden van de demografische kenmerken van de bevolking (geboorten, sterfgevallen, huwelijken), (2) handhaven openbare orde (politie, ophalen van vuilnis, straatverlichting) en (3) waarborgen van de leefbaarheid (aanleg groenvoorziening, speeltuinen, recreatievoorzieningen) - provincie: (1) ruimtelijke ordening (wel of niet uitbreiden steden en dorpen, bepalen locatie van industrie of natuurgebied, regionale infrastructuur), (2) milieubeheer (toezichtwaterschappen, behoud en aanleg natuurgebieden, toezicht op naleving van milieuwetten) en (3) toezicht op gemeenten - Rijk: aansturen van het land als geheel door (1) het maken en uitvoeren van landelijk beleid, (2) het uitvaardigen van wetten en (3) het toezien op de naleving van deze wetten**)

Verdieping klassikale vraag 2

Een goed voorbeeld van hoe de verschillende niveaus van bestuur met elkaar samenwerken is te zien bij het bouwen van nieuwe woningen. In het regeerakkoord, opgesteld door het Rijk, staat dat er in Nederland meer huizen moeten worden gebouwd. De provincie bepaalt vervolgens of deze nieuwe huizen zullen worden gebouwd in steden, of juist in natuurgebieden.

Waarom denk je dat het aan de provincie is om dit te besluiten, in plaats van de landelijke politiek of de gemeente?

Spelvraag 2

Geef de aanvoerders ieder een groene en rode kaart. Hiermee geven zij aan of hun team denkt dat een stelling waar / niet waar is. De teams krijgen om beurten een stelling om te beantwoorden. Elke juist beantwoorde stelling is een halve punt waard. Noteer de score op het scorebord.

- 0,5 p - Team 1: De provincies bepalen of dorpen en steden mogen uitbreiden (**waar**)
- 0,5 p - Team 2: De gemeenten bepalen waar snelwegen mogen worden aangelegd (**niet waar - het Rijk**)
- 0,5 p - Team 1: De gemeenten zijn verantwoordelijk voor de uitgifte van paspoorten (**waar**)
- 0,5 p - Team 2: Het Rijk bepaalt hoeveel geld er per jaar beschikbaar is voor de zorg (**waar**)
- 0,5 p - Team 1: De provincies geven uitkeringen uit (**niet waar - de gemeente**)
- 0,5 p - Team 2: Het Rijk is verantwoordelijk voor jeugdhulp (**niet waar - de gemeente**)
- 0,5 p - Team 1: De provincies houden toezicht op de waterschappen (**waar**)
- 0,5 p - Team 2: De provincies kunnen ingrijpen als een gemeente te veel geld uitgeeft (**waar**)

OPDRACHT 3

15 minuten

In het nieuws

Notitie voor de docent: het is leuk bij deze uitleg een online of fysieke lokale, regionale en landelijke nieuwstitel in de klas te kunnen laten zien. Via onze nieuwsservice zijn gratis nieuwstitels te bestellen.

Ook in het nieuws zien we de verschillende niveaus van burgerschap en bestuur terug. Zo zijn er landelijke nieuwstitels - zij rapporteren landelijk nieuws - maar er zijn ook nieuwstitels die verslag doen van belangrijke regionale en lokale gebeurtenissen en ontwikkelingen. Het geheel van relevante gebeurtenissen en ontwikkelingen noemen we ook wel de actualiteit. Regionaal nieuws gaat over de actualiteit met betrekking tot een regio -vaak een gebied dat te vergelijken is met de grootte van een provincie-, lokaal nieuws over de actualiteit met betrekking tot een gemeente. Toch overlapt het nieuws waar deze nieuwstitels verslag van doen best vaak. Dat is ook niet zo gek, want zoals we eerder al zagen grijpen de gemeente, provincie en Nederland als geheel in elkaar; het kan zo zijn dat er in een provincie iets gebeurt dat op heel Nederland van invloed is. Dit geldt bijvoorbeeld voor nieuws over de gaswinning in Groningen. In zo'n geval zal een landelijke nieuwstitel hier verslag van doen. Andersom komt het ook voor dat er zich landelijk niveau iets voordoet dat op een specifieke regio of gemeente bijzondere impact heeft. Toen Duncan in 2019 het Eurovisiesongfestival won was dit landelijk nieuws, maar er werd ook een uitgebreid artikel geschreven door de lokale krant van Hellevoetsluis, de plaats waar Duncan opgroeide.

Daarnaast komt het geregeld voor dat er een ontwikkeling of gebeurtenis plaatsvindt die op zowel lokaal, als regionaal en landelijk niveau belangrijk genoeg is om in alle drie de type nieuwstitels te verschijnen. De coronacrisis is een voorbeeld van een onderwerp dat zowel op lokaal als regionaal en landelijk niveau in de kranten verscheen. Toch ligt het accent bij de verschillende soorten nieuwstitels dan ergens anders. Landelijke nieuwstitels schrijven hoofdzakelijk over hoe een bepaalde gebeurtenis of ontwikkeling van invloed is op het land als geheel, regionale nieuwstitels richten zich op de impact van het nieuws op de regio, en lokale nieuwstitels doen op hun beurt vooral verslag van het effect op de gemeente.

Klassikale vraag 3

- Ken je een persoon die ooit in een (online) krant heeft gestaan? Waarmee kwam deze persoon in het nieuws? Was dat in een landelijke, regionale of lokale nieuwstitel?
- Bedenk een nieuwsgebeurtenis die je zou teruglezen in een:
 - lokale nieuwstitel (—> **bijvoorbeeld: een bericht over het behalen van zwemdiploma's**)
 - landelijke nieuwstitel (—> **bijvoorbeeld: een bericht over een fusie van twee politieke partijen**)

Verdieping klassikale vraag 3

Zou jij liever journalist zijn bij een lokale, regionale of landelijke nieuwstitel? Waarom? Wat voor artikelen verwacht je daar te schrijven?

Artikel

Hellevoetsluis is zo trots, onze Duncan Laurence wint songfestival 2019
<https://www.brielsnieuwsland.nl/nieuws/actueel/96672/hellevoetsluis-is-zo-trots-onze-duncan-laurence-wint-songfestival-2019>

OPDRACHT 3

Spelvraag 3

Artikelen zijn aangepast om het noemen van de titel van deze krant / verwijzingen naar deze titel te vermijden.

Laat onderstaande teksten zien op een digibord of print deze voor beide teams uit. Geef de aanvoerders van de teams elk een antwoordbriefje. Leg uit dat deze teksten allemaal afkomstig zijn van eenzelfde nieuwstitel. De vraag is of het hier gaat om een lokale, regionale of landelijke nieuwstitel. Antwoord: lokale nieuwstitel. De aanvoerder die het juiste antwoord als eerste bij de docent inlevert verdient 4 punten. Noteer de score op het scorebord.

Tekst 1

Politie houdt fietsverlichtingscontrole

Agenten hebben veel schoolgaande jeugd zonder verlichting zien fietsen. "Er zijn dan ook diverse bekeuringen uitgedeeld", aldus de politie. "Opvallend is dat veel van deze jeugdige fietsers kennelijk niet de moeite neemt om voor het wegrijden even de verlichting aan te zetten, aangezien de lampjes wel aangezet konden worden. Overigens was er ook een aantal fietsers die met defecte verlichting reed. Zij mochten hun reis lopend vervolgen."

Telefoongebruik

De politie laat weten dat deze controles op roulerende basis herhaald gaan worden: "Aangezien het mobiele telefoongebruik onder jeugd tijdens het fietsen meer en meer toeneemt, zal ook daar regelmatig op gecontroleerd gaan worden."

Tekst 2

Maandag 30 januari werd een overeenkomst ondertekend voor de ontwikkeling en realisatie van WijCK. In WijCK komen circa 330 woningen, een mobiliteitshub gecombineerd met openbaar gebied. In het plan staan duurzaamheid en ontmoeting centraal. Start bouw van WijCK is gepland eind 2023.

In WijCK komen circa 330 woningen, verdeeld over vier woonblokken. De woningen zijn voornamelijk gericht op het betaalbare segment; circa 40% komt in het sociale segment, 37% in het middensegment en 23% in het hogere segment. In het plan komt ook een multicourt waar jong en oud elkaar ontmoeten en samen sporten. Het gebied krijgt een innovatieve mobiliteitshub. Hier komt voldoende parkeerruimte voor de nieuwe bewoners en voor de P&R-plekken van de mensen die met de metro reizen.

In de hub wordt duurzame energie opgewekt voor heel WijCK. Duurzaamheid staat centraal in deze gebiedsontwikkeling. De flora en fauna is afgestemd op de diverse inheemse soorten uit de Groenzoom waarmee het de biodiversiteit verrijkt. Binnen het ontwerp is veel aandacht voor hittestress en klimaatadaptatie.

Tekst 3

De aardbeving in Turkije en Syrië heeft het leven van tienduizenden mensen volledig verwoest. Veel mensen zijn dakloos en ontredderd. Er is dringend behoefte aan medische zorg, voedsel, water en onderdak.

In een tijd waarin wij naar elkaar omkijken en onze liefde betuigen aan de ander, willen wij als Bakker van Maanen, de slachtoffers van de aardbeving helpen en onze steun betuigen. Daarom doneren wij per verkocht Valentijnsitem €0,50 aan Giro 555. Extra doneren dat kan via de collectebus in onze winkel of op [giro555.nl](https://www.giro555.nl).

Van Lokaal tot Globaal is een uitgave van Nieuws in de klas.
De opdrachten zijn bestemd voor scholieren in de onderbouw van het
VO.

© Nieuws in de klas, Amsterdam
Uitgave Van Lokaal tot Globaal

Samenstelling en redactie: Luna Heijndael

Het kopiëren van delen ten behoeve van het gebruik door
leerlingen is onbeperkt toegestaan. Het kopiëren van enig
onderdeel ten behoeve van elk ander gebruik is alleen
toegestaan na schriftelijk verkregen toestemming van
de uitgever.

e info@nieuwsindeklas.nl
w www.nieuwsindeklas.nl